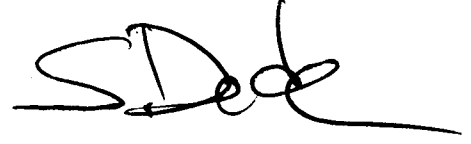

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Sayın Mehmet MUŞ** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 29.09.2022

Sait DEDE

Hakkari Milletvekili

2021 yılı TÜİK verilerine göre ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin en düşük, işsizlik oranının en yüksek olduğu bölgeler arasında Hakkari de yer almaktadır. Hakkari'de en önemli geçim kaynaklarından birisi sınır ticaretidir. İlde halihazırda 3 sınır kapısı (Esendere, Üzümlü ve Derecik) bulunmaktadır. Ancak sınır kapıları yeterince aktif kullanılmadığı için ilin ekonomik kalkınmasına yeteri kadar katkı sağlamaktan uzaktır.

Ticarete tek açık kapı olan ve modernizasyonun tamamlandığı ifade edilen, İran'a açılan Esendere sınır kapısından yapılan ithalat-ihracat Ticaret Bakanlığı'nın illere göre yıllık ihracat verilerine göre 2013 yılında 280.612 bin dolar iken 2020 yılına gelindiğinde 38.232 bin dolara gerilemiştir. Bu dramatik düşüş yalnızca pandemi koşullarına bağlanamaz, zira pandeminin henüz başlamadığı 2019 yılı itibariyle bu rakam 58.522 bin dolar olarak görülmektedir. 25 Ocak 2016 tarih ve 2016/8478 sayılı Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı gereğince Esendere sınır kapısında yapılan sınır ticaretinde her yıl Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen ürün listeleri ve kotalar çerçevesinde İran'dan tarım ve sanayi ürünleri ithalatı yapılmaktadır. Ancak bazı ürünlerde il kotasının hiç kullanılmadığı, bazı ürün gruplarında ise tahsis edilen kotanın yeterli gelmediği ilin ticaret erbabları tarafından ifade edilmektedir.

Ayrıca Hakkâri'den Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi bölgesine açılan Çukurca-Üzümlü sınır kapısı 2015 yılından beri yolcu giriş-çıkışlarına açık olmasına rağmen halen aktif olarak ticarete açılmamıştır.

Şemdinli-Derecik sınır kapısı 28.04.2011 tarih ve 27918 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2011/1434 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince, uluslararası giriş çıkışlara açık daimi kara hudut kapısı olarak açılması kararlaştırılmıştır. Fakat aradan geçen 10 yıl boyunca bu konuda herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. Bu iki kapının Hakkari'nin Irak bölgesi pazarından faydalanabilmesi ve ilin ekonomik gelişme kaydetmesi anlamında ciddi bir öneme sahip olduğu aşıkardır.

2367

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın Esendere sınır kapısının ticari hacminin büyütülmesi anlamında yürüttüğü veya yürütmeyi planladığı bir çalışma var mıdır? Varsa nelerdir?
- 2- Bölgenin ekonomik olarak dezavantajlı durumu göz önüne alındığında ticaretin daha verimli, daha hızlı ve daha kapsamlı yürütülmesi anlamında kolaylıkların sağlanması, engel ve zorlukların ortadan kaldırılması bağlamında hangi çalışmalar yürütülmektedir?
- 3- Üzümlü sınır kapısının ticarete açılması, Derecik sınır kapısının yolcu geçişlerine ve ticarete açılması konusunda Bakanlığınız tarafından çalışma yürütülmekte midir? Varsa yapılan çalışmalar hangi aşamada?
- 4- Bakanlığınız uyguladığı ithalat kotalarının bazı ürünlerde (örneğin sanayi ürünleri) hiç kullanılmadığı bazı ürünlerde de kotaların yetmediği ifade edilmektedir. Belirlenen kotaların ve ürün çeşitliliğinin ilin ihtiyaç ve taleplerine göre; ile düşen ithalat için yıl bazında İthalat Kotaları veya İthalat Değer Limitlerinin revize edilmesi, Hakkari ilinin ithalat payının artırılması, ürün ve sektör bazında taleplere göre kotaların ve ürün çeşitliliğinin belirlenmesi konuları Bakanlığınızca değerlendirilmektedir? Mevcut sorunları çözme ve talepleri karşılama yönünde çalışma yürütmekte misiniz? Varsa hangi aşamada?
- 5- Türkiye'deki yetiştiricileri korumak amacıyla tarım ürünlerinde ithalatta zaman kotası uygulaması zaten varken bu ürünler için uygulanan %5'lik miktar kotasının kaldırılması konusu Bakanlığınızca değerlendirilmekte midir?
- 6- Hakkari ilinde bulunan gümrük teşkilatlarının ilin ihtiyacına göre, ticarette maliyeti düşürmek adına ihtisas gümrüğü haline getirilmesi konusunda çalışmalarınız var mıdır?
- 7- Sınır ticareti uygulamasının Hakkari ilinde ticari ve ekonomik yaşamı şekillendirecek kadar etkin olamamasını, sınır kapılarından yapılan ticaretin ilin geneline yayılamamasını, bu yönleriyle sınır ticaretinin ilin istihdam verilerine hemen hemen hiç bir olumlu katkısının olmamasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda mevcut sorunları belirleme ve engelleri çözme anlamında çalışma yürütmeyi planlıyor musunuz?
- 8- Üzümlü sınır kapısında yolcuların günlerce beklemek zorunda kaldıkları ifade edilmektedir. Bunun sebepleri nelerdir? Çözümü konusunda bir çalışmanız olacak mıdır?